

УДК 007:304:070

РЕЛІГІЙНА ПУБЛІЦИСТИКА РОМАНА РАХМАННОГО: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ**Кліщ А.В.**Інститут журналістики і масової комунікації
Класичного приватного університету

У статті розглядається поняття релігійної публіцистики, встановлюється відмінність від світоглядна, екуменічної та соціальної публіцистики. Проведений дискурс-аналіз релігійної публіцистики Романа Рахманного та встановлені авторська особливість розкриття питань релігії як чинника формування не лише образу Церкви, але й України загалом.

Ключові слова: релігійна публіцистика, релігія, ціннісні орієнтири, духовність, гуманізм, діалог із читачем, політичні пророцтва.

Постановка проблеми. Пришвидшення обміну інформації в сучасному світі вимагає від людини вміння оперативно реагувати на виклики сучасності, знаходити, вибирати і правильно споживати соціально значущу інформацію, що формуватиме адекватну поведінку індивіда. Але ця ситуація має іншу сторону – постійна вимога до самого себе бути поінформованим, обізнаним, компетентним може викликати апатію та навіть соціопатію різних ступенів.

Дослідник медіа Б. Потятиник пише, що «темپ життя складається принаймні з трьох елементів: (1) темп роботи + (2) темп розваг + (3) темп технологічних новацій» [8, с. 53]. Роль ЗМІ у функціонуванні сучасної цивілізації варто переоцінити, проте слід адекватно розуміти усі переваги та недоліки медіасуспільства, в якому людина часто нездатна фільтрувати негатив та руйнацію особистісних цінностей. Б. Потятиник застерігає, що суспільству потрібні медіа, «які б вчили жити гідно, а не лише реагувати на життя, керуючись інстинктами» [8, с. 24].

Медіазнавець вказує на більшість споживачів інформації «втратили зв'язок з духовно культурною традицією і тому особливо схильні піддаватися маніпуляції» [10, с. 55]. Але для тих, хто продовжує шукати відповіді на істини, займається саморозвитком та самоосвітою, то альтернативою є релігійна публіцистика, яка «апелує до духовного світу людини, її цінностей та моральних орієнтирів» [5, с. 206].

Релігія, освіта, культура – інструменти «реальної реалізації геополітичної стратегії будь-якої країни» [3, с. 6], наприклад, саме релігійна проблема стала ще одним аспектом гуманітарної проблематики російсько-українських відносин у контексті інтеграційних прагнень України» [3]. Отже, релігій та релігійна публіцистика має значення як на особистому рівні (мікрорівень), так і на рівні держави, макрорівень.

Роман Рахманний пише, що «релігійно-церковна проблематика – одна з найвужчих у житті окремих людей і цілих суспільств... Оскільки характер, становище і рівень розвитку церковної структури того чи іншого віровизнання все ще є могутніми чинниками у житті новочасних націй» (1977 р.) [11, с. 5]. Публіцист визначає, що «у колах організованого українського націоналізму переважала колись думка, що, мовляв, релігійно-церковне питання – одне з найнебезпечніших для «практичних» політиків націоналістичного руху: «на яку б там всеукраїнську позицію не станути, завжди викличеться ворожість якоїсь віровизнавевої групи, а то й усіх» [11, с. 5].

Релігійна публіцистика – сфера діяльності, що вимагає освіти двох рівнів: спеціальна, релігієзнавство, та знання будови текстів – журналістика і публіцистика. Україна – багатоконфесійна держава, але висококваліфікованих фахівців із знанням різних релігійних традицій: експертів з державно-церковних відносин, нових релігій, міжконфесійних відносин не вистачає.

Над висвітленням релігійної проблематики часто працюють журналісти, котрі не мають відповідної богословської підготовки і не є практикуючими християнами. Натомість «журналіст-християнин має особливе пророче покликання: він повинен чітко висловлюватися проти фальшивих ідолів сьогодення – матеріалізму, гедонізму, споживацького мислення, вузьколобого націоналізму, керуючись ідеалами людське гідності, любові до ворогів і абсолютної поваги до кожного людського життя» [9, с. 271]. Роман Рахманний з цього питання пише: «публіцист, який думає всеукраїнськими категоріями, не сміє піддатися спокуси нейтральності, що на ділі являє собою трусливість, брак відваги глянути в вічі та сказати своє українське слово, згідно з своїми безкорисливими міркуваннями. Адже десь мусить існувати українська точка зору – вихідна позиція, з якої можна розпочати подорож до української мети в національно-церковному питанні» [11, с. 5].

Домінантною темою українського релігієзнавства є вивчення історії релігій та сучасної релігійної ситуації в Україні, яку можна досягнути від Сходу до Заходу, та від Півдня до Півночі, наприклад, м. Донецьк – кафедра релігієзнавства Державного університету інформатики і штучного інтелекту; Прикарпаття – кафедра релігієзнавства і теології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; м. Острогож – кафедра релігієзнавства Національного університету «Острогожська академія»; м. Запоріжжя – кафедра релігієзнавства і теології Класичного приватного університету. Столиця – кафедра філософії та релігієзнавства Національного університету «Києво-Могилянська академія» та кафедра релігієзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедра культурології Інституту філософської освіти та науки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (м. Київ). Це ще не повний перелік ВНЗ, де є спеціалізовані кафедри, а не дисципліни. Спецкурс релігійної публіцистики, на жаль, ми не знайшли в жодному вищі, проте не претендуємо на винятковість пошуків.

Не можемо обминути видання, де можна публікувати та читати кращі доробки релігійної публіцистики: «Релігійна панорама» (передплатити через Укрпошту). Серед фахових релігієзнавчих журналів – «Українське релігієзнавство» та «Релігійну свободу» (відділенням релігієзнавства Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України). Журнал «Релігія і суспільство» від Чернівецького національного університету або Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова та донецький журнал «Наука. Релігія. Суспільство».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До фундаментальних досліджень можемо віднести 10-ти томну історію релігії в Україні. Відомий серед студентів-релігієзнавців підручник Академічне релігієзнавство. У відділенні релігієзнавства Інституту філософії Національної академії наук України йде праця над Української релігієзнавчою енциклопедією, а Молодіжна асоціація релігієзнавців Інституту філософської освіти та науки НПУ Драгоманова щорічно проводять освітні та культурно-просвітницькі проекти, наприклад, як школа з ісламу.

В українському журналістикознавстві саме у період незалежності почали з'явитися наукові розвідки про релігійну пресу, а про релігійну публіцистику ще досі не має, які здебільшого враховували історичний аспект (період кінця XIX і до середини XX ст.).

Моніторинг наукових досліджень дозволив нам говорити, що більшість вчених, які займаються різними аспектами релігії, комунікації в релігії, конфліктології та релігійної публіцистики, саме із Західної України, де християнські традиції міцні. Це, зокрема, праці таких дослідників як А. Бойко, С. Кость, А. Юраш, І. Крупський, М. Левчук. Історичні монографії, дослідження здебільшого українських авторів: А. Великого, А. Пашука, С. Головаценка; публікації деяких релігійних видань колишнього СРСР – «Журнал Московской Патриархии», «Православний вісник», цікаві статті на релігійні теми в українській пресі.

Львівська дослідниця Оксана Гоцур у дисертації «Сучасна українська преса як чинник формування геополітичної стратегії України (2000-2014 рр.): проблематика, концептуально-змістова навантаження» розглядає культурно-релігійний чинник одним із основних чинників формування геополітичного образу держави [3], а київський вчений Ігор Скленар у роботі «Сучасна релігійна преса України: типологія, характеристика, домінанти» створює власну типологію релігійної преси без детального розгляду особливостей релігійної публіцистики на сторінках аналізованих видань [12]. Т. Хоменко у праці «Трансформація жанру проповіді у сучасній україномовній публіцистиці (Євген Сверстюк, Мирослав Маринович – Україна, Іван Ортинський – Німеччина)» розглядає не релігійну публіцистику, а жанр її у загальному масиві україномовної публіцистики [14].

Н. Заблоцька свої розвідки присвятила детальному аналізу релігійної публіцистики Івана Павла II [5], а О. Артемчук розглядає екуменічну публіцистику з точки зору зародження, розвитку та історичної перспективи [1]. Досі залишається недослідженою релігійна публіцистика не священнослужителів, а журналістів, публіцистів, наприклад, таких відомих діаспорних діячів як Романа Рахманного [10].

Мета статті. Релігійна публіцистика залишається досить малодослідженою сферою людської діяльності, але при цьому однією із основних засад формування геополітичного образу України на міжнародній арені. Вивчення релігійного публіцистичного доробку персоналів дозволить сформулювати цінні принципи та правила створення якісних та соціально важливих текстів для сучасних ретрансляторів націєтворчих та соцієтальних смислів в єдиній концепції ідеї нації українського народу. Мета статті – через творчий доробок Р. Рахманного визначити концептуальні засади релігійної публіцистики автора. Мета статті зумовила цілі розвідки:

- Вивчення поняття «релігійна публіцистика», диференціювання суміжних понять: «єкуменічна публіцистика», «соціальна публіцистика» та «світоглядна публіцистика»;

- Визначення культурно-релігійного чинника як детермінанта світоглядного бачення геополітичного позиціонування України через призму творчого доробку Романа Рахманного;

- Характеристика концептуальних засад релігійної публіцистики Р. Рахманного;
- Уточнення подальших перспектив розвитку окресленої теми статті.

Сьогодні означені цілі статті представляють наукову новизну дослідження та вимагають детального та об'єктивного аналізу авторського тексту.

Викладення основного матеріалу. В непротий період для України, коли більшість населення дезорієнтована та споживає не фільтровану деструктивну для ціннісних орієнтирів індивіда інформацію, дуже важливо в центр уваги українських та зарубіжних засобів масової інформації поставити явище церковної конфліктогенності, міжконфесійний діалог, християнська єдність та порозуміння як чинників єдності навколо гуманістичних ідей. Але перш за все варто встановити поняття «релігійна публіцистика» та диференціювати від суміжних понять: «єкуменічна публіцистика», «соціальна публіцистика» та «світоглядна публіцистика»

Терміни «єкуменізм», «єкуменічний» вже давно вийшли за межі вузько-професійного лексикону богословів та науковців, ними активно оперують публіцисти та сучасні дослідники церковно-релігійного життя, особливо зважаючи на складність та суперечливість соціально-конфесійного контексту України [1].

Грецьке слово «ойкумена», від якого походить цей термін, означає «всесвіт», «людство», «заселений світ». Як у теорії, так і на практиці єкуменізм – це «позитивне світосприйняття», «позитивне мислення» і «позитивна поведінка», які передбачають високий рівень довіри до відповідальності як церковних ієрархів, так і кожного християнина зокрема. «Від попередніх пошуків богословами різних конфесій основ єдності християнського світу його відрізняло те, що негативні настанови у відносинах між Церквами, організаціями, громадами поступалися місцем позитивним, а зближення християн вбачалося на шляху діалогу, кращого взаємного пізнання, спільного служіння» [6, с. 13].

Під власне єкуменічною публіцистикою, український дослідник О. Артемчук розуміє світський та конфесійний макротекст, котрий, апелюючи до масової свідомості, моделює єкуменосферу, виконує роль медіатора церковної та суспільної структур, а також містить теологічний і соціально-філософський аналіз проблем міжрелігійного порозуміння та морального про- чи регресу світової людської спільноти – «ойкумени». Щодо єкуменосфери, то це сфера взаємодії церкви і суспільства, в межах якої людська діяльність у напрямі творчого діалогу і порозуміння, метою яких є зближення на засадах спільних цінностей та ідеалів, стає визначальним чинником розвитку людства.

Роман Рахманний дає власне визначення українського єкуменізму – «по суті молитовне і діюче зближення і поєднання українських віровизнать – сьогодні незамінна сила в боротьбі українського народу з червоним дияволом білої Москви та його західними союзниками чи співробітниками» [11, с. 33]

Можемо також говорити про певну інформаційно-медійну ротацію єкуменічного процесу, за якого міжцерковне порозуміння (як на глобаль-

ному, так і на локальному рівнях) впливає на публіциста, який, у свою чергу, є творцем єкуменічної публіцистики, що має певний соціальний резонанс, впливаючи, таким чином, на першопочатковий процес міжцерковного порозуміння [1].

На думку В. Буряка, саме художньо-публіцистичне мислення наближене до системності мислення відображеного факту. «У контексті нової парадигми часу публіцистичне мислення структурно і видово змінюється... Інтелектуальну сутність нового типу мислення і визначає самопізнання або раціоналізм, що утворив певний стиль розмірковувань, який не обмежився лише межами теорії пізнання, а розповсюдився на аналіз усіх сфер... Звідси – новий рівень концептуалізму як системи сприйняття та інтерпретації факту вищого інтелектуального рівня (література, мистецтво, публіцистика), яка вводить у горизонт свого відображення. весь свідомісно-інформаційний спектр людського буття – науковий, філософський, релігійний. Тобто література, мистецтво, публіцистика як горизонти інформаційної, свідомості набирають суперознак модуль-свідомісної системи, що визначає рівень осмислення буття світовою свідомістю, свідомістю етносу, народу» [2, с. 161].

Закономірністю є і синхронізація внутрішньо-концептуальних процесів публіцистичного мислення, що відображується передовсім в: «оригінальності концептуального бачення дійсності, в новій стилістиці його вираження, у появі нових суперособистостей (модульних свідомостей типу створювач, що володіє не лише концептуальною оригінальністю, а й здатністю прогнозувати соціально-політичні процеси суспільства)» [2, с. 162].

На сучасному етапі виникає оригінальне тлумачення світоглядної публіцистики, яка є «словесною сферою моделювання свідомості, виявом незгасної активності, динамізму людського духу, політичним й морально-філософським освоєнням історії та актуальної суспільної практики, всеохопним засобом формування особистості, площинною вияву інтересів та цінностей людей, соціальних груп і націй, втіленням їх культурної ідентичності» [7, с. 38].

Однією з головних ознак світоглядної публіцистики є всеохопність та дотичність як до матеріальних, так і до духовних субстанцій, а також те, що «життєва прив'язаність до правди в ній поєднується з метафоричністю, здогадністю; вона – цілком ідентифікована інтелектуальна реальність, яка фіксує динаміку життя, мислення і психології» [7, с. 9]. Слово публіциста-апологета морального типу мислення є високоякісним «словом-важелем, словом-рушієм, словом-вчителем» [7, с. 23-24].

Велика відповідальність за хід та наслідки єкуменічного процесу лежить на засобах масової інформації, їх конструктивній позиції та критико-аналітичному підході до висвітлення проблем конфліктогенності, пише О. Артемчук [1]. Важливу роль відіграють авторитетні персоналії окремих журналістів – фахівців з питань церковно-релігійного життя, їх чітка моральна та громадянська позиція, глибоке професійне зацікавлення та максимум докладених творчих зусиль у вирішенні міжконфесійних суперечок на теренах сучасної України [1]. Інколи деякі ав-

тори «не можуть розрізнити свою позицію від емоційного забарвлення своєї позиції, не можуть розрізнити думку і ту емоційну обгортку, якою супроводжують свою думку» [13, с. 12].

Іншою, не менш важливою проблемою є те, що релігійна журналістика припинила розвиватися у співпраці зі світськими виданнями, вказує І. Скленар [12]. А П. Дідула пише, що «1993-1995 роки відзначаються тим, що у релігійній пресі відчувалася хвиля творчого пошуку. Численні релігійні видання, що виникли на хвилі відродження Церкви, притягували до себе авторів із не релігійних видань, які, очевидно, разом із бажанням працювати привносили у релігійну журналістику певні журналістські навички, здобуті у виданнях нерелігійних» [4, с. 100].

Також зауважено різницю між соціальною та релігійною публіцистикою. Якщо публіцистика соціальна шукає відповіді на проблеми у власному досвіді, головною темою її є висвітлення й аналіз поточних подій та надання практичної допомоги з актуальних питань, то релігійна публіцистика, окрім висвітлення аспектів релігійного життя, проблем герменевтики, береться за висвітлення актуальних, загальних соціальних проблем через призму ідеї християнства та релігійних досвідів [14, с. 7].

Публіцистичний доробок Романа Рахманного представляє особливу цінність для сучасних медіапрацівників, ретрансляторів цінностей гуманізму, духовних орієнтирів не тільки тому, що автор залишив по собі величезний пласт інтелектуальних текстів, але й тому, що Р. Рахманний народився в с. Піддністрияни Жидачівського району на Львівщині та закінчив Львівську богословську академію, а отже перебуваючи в закордонно ментально зберіг міцні християнські цінності, традиції, а освіта дозволила автору предметно говорити про релігію та український народ, автор пише: «Україна ніколи не була і ніколи не буде безрелігійною пустелею. Там віра в Бога і пов'язання української людини з церковною структурою сильніші від будь-яких штучно і насильно насаджених ідеологій і організацій» [11, с. 27].

Публіцистичні нариси релігійної тематики за авторства Романа Рахманного вміщені у збірнику «Самовизначення християнської України», автор в різні роки та часи надсилав їх до канадського тижневика «Наша Мета», де мав власну колонку понад 10 років без перерви, з власним видавництвом з друкарнею, що є осередком української католицької єпархії Східної Канади.

Збірка включає в себе «статті, написані й надруковані на тему патріархальної структури чи інших аспектів української церковної політики» [11, с. 6]: основний текст складає нарис «Самовизначення християнської України», далі менші за обсягом, але не менш значущі та інтелектуально цінні тексти для сучасного читача – «Повернення Архипастира і Учителя», «Гідна і заслужена перед Богом і людьми. До питання Патріархату Української Греко-Католицької Церкви», «Виразно виявити наші прагнення до встановлення українського Патріархату», «Зміцнення церкви сприяє зміцненню народу», «Найпровідніша пора на утворення української Патріархії», «У 50-ліття Української автокефальної Православної Церкви», «Для українців – це чоловік

на всяку пору». Кожен нарис висвітлює певний аспект церковно-релігійної теми тогочасного суспільства, що перегукується із сучасним станом ідеї нації українського народу.

У нарисі «Самовизначення християнської України», Роман Рахманний окреслює історію становлення Церкви, боротьби за незалежність та головні проблеми Української Автокефальної Церкви, демонструючи не лише глибоке знання теми, але й інтелектуальний підхід до викладу думок. Автор пише, що «мученицьку, але не зламну» Українську Католицьку Церкву східного обряду затиснуто поміж «дипломатичних колон Москви і Ватикану». Говорить автор про функцію єдності Церкви: «багатотисячна віруюча українська громада ось уже чотирнадцятий рік підходить шанобливо до того «наріжного каменя» і... жде якогось біблійного чуда. Прагне, щоб серед сучасної технологічної пустелі з того «каменя» потекла животворча вода, яка б самотужки зцілила нас усіх, розпоросених в одне живе тіло» [11, с. 8].

Р. Рахманний робить висновки: «складний ризонаціональний протиукраїнський фронт вимагає спільного фронту всіх віруючих українців при одночасній підтримці з боку навіть нерелігійних українців, але які розуміють значення церковно-релігійного чинника в розвитку нації» [11, с. 27].

Особливого уваги заслуговує фраза-пророцтво із нарису «У 50-ліття Української автокефальної Православної Церкви» у підзаголовку «У світі агресії»: «все це діялося тоді, коли дедалі цупкіше затискалися дуби московського терору на руках і ногах українського народу. Стояти при українській вірі та обстоювати право українця на власний шлях до Бога означало тоді бути чимось більшим, ніж героєм» [11, с. 53].

Висновки. Релігійна публіцистика Романа Рахманного відзначається доскональним знанням Біблії, при чому автор користується інтелектуальним українським перекладом, а не старослов'янськими версіями, застосовує алюзії та прецедентні тексти: «наріжний камінь», «синайська пустиня», «свідчення хрещення», «Вічні міста», «сподівання ізраїльтян під час їхньої історичної мандрівки по Синайській пустині», «дезертира із Христового виноградника, провідником у якому іменував його Христос» і т.п.

Публіцист веде безперервний діалог з читачем, звертає увагу до ключових моментів тексту, причому говорить із читачем на рівні, сприймаючи його як рівного собі в інтелектуальному плані, чого не часто зустрінеш в сучасних текстах на релігійні теми.

Автор вірить в Бога і гуманістичну місію щирої віри у вищі сили, але зберігає об'єктивний і адекватний погляд на стан тогочасних речей, екстраполюючи пророчі заяви майбутнім нащадкам. Роман Рахманний не боїться звинувачувати московську агресивну політику у навмисному роз'єднанні українського народу. Роман Рахманний демонструє досконале знання політичних та історичних колізій розвитку української релігійної думки, майстерно вплітає знання психології не лише індивідуальної, але й соціальної.

Публіцист застосовує вдалий прийом інтелектуального збагачення тексту, поєднуючи макро- і мікрорівні за допомогою опису Української Ка-

толицької Церкви східного обряду у порівнянні із трагічним образом України (макрорівень), при цьому на підсвідомому рівні в тексті присутній образ автора та читача (мікрорівень). В текстах чітко прослідковується диалогічність «автор-читач», їх діалог, адже автор відповідає на соціально значущі питання про релігію.

Вдумливий публіцист не обмежився лише глибоким інтелектуальним аналізом, але й сформулював концептуальні та принципові засади релігійного руху в Україні та діаспорі:

- Консолідація «всіх віруючих українців в єдиній Українській християнській Церкві», бо ще ніколи досі «у всесвітньому українському суспільстві не було такого пригожого клімату»;

- Критичний підхід до маніпулятивних прийомів країни-агресора: «українська віруюча людина заглянула так глибоко в махінації чужоземних духовно-світських центрів, як сьогодні, в епоху «епізенту» офіційних християн з офіційними речниками червоного диявола білої Москви»;

- Рішучі заходи «акція мусить бути енергійна, виразна і часово визначена» щодо об'єднання українських католиків до усамостійнення своєї церкви... політиканів, що у своїй короткозорос-

ті баламутять своє суспільство, треба прогнати, як речників чужоземних, ворожих українському народові центрів»;

- Збереження власних традицій та розробка стратегій у майбутньому: «у боротьбі за своє самовизначення і розпочати український діалог про майбутнє всієї української християнської церкви у світі» або «українці можуть і повинні одноставно виступити проти душохватства... процес підступного перевербовування душ перетворює багатьох психічно здорових українських людей у суспільно-психологічне перекоатиполе, у своєрідні «мертві душі» – людей без людського коріння».

Перспективи дослідження. Перегляд та переосмислення радянської спадщини релігієзнавчої науки та масиву релігійної публіцистики на предмет визначення концептуальних засад; дослідження вітчизняної релігієзнавчої думки з урахуванням видатних представників української діаспори; вивчення українського та зарубіжного релігієзнавства для вироблення власних концепцій; проведення польових досліджень із застосуванням методів соціальної антропології, етнології, соціології та психології і збір власного емпіричного матеріалу.

Список літератури:

1. Артемчук О. І. Екуменічна публіцистика: зародження, розвиток та історична перспектива [Електронний ресурс] / О. Артемчук // Електронна бібліотека Інституту журналістики КНУ. – Режим доступу: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1289> – Назва з екрану.
2. Бурак В. Генеза концептуальності сучасного публіцистичного мислення у контексті свідомісної парадигми ХХ століття / В. Бурак // Віст. Львів, ун-ту. Сер.: журналістика. – 2001. – № 21.
3. Гоцур О. Сучасна українська преса як чинник формування геополітичної стратегії України (2000-2014 рр.): проблематика, концептуально-змістове навантаження [Текст]: автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій: 27.00.04 / Гоцур Оксана Іванівна; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2016. – 20 с.
4. Дідула П. До питання аналітичного жанру в сучасній релігійній пресі УТКЦ / П. Дідула // Стосунки між Церквою і державою: протистояння, «стіна розмежування» чи співпраця? – Л.: Львівська Богословська Академія. Інститут релігії та суспільства, 1998.
5. Заблоцька Н. Публіцистика мислення про гідність людини (на основі праць Івана Павла II) / Н. Заблоцька // Вісник Львів. ун-ту VI: Серія Журн. – 2011. – Вип. 35. – С. 206–212.
6. Кочан Н. Екуменізм: до характеристики явища і поняття / Н. Кочан // Знаки часу: До проблеми порозуміння між церквами / [Упоряд. З. Антонок, М. Маринюк]. – К: Сфера, 1999.
7. Лось Й. Правда слова / Й. Лось // Публіцистика і тенденції розвитку світу: Збірник наук, статей. – Л., 1999.
8. Лось Й. Публіцистика й тенденції розвитку світу: Навчальний посібник. – Львів: ПАІС, 2007. – 376 с.
9. Лось Й. Слово має визволяти, а не поневолювати / Й. Лось // Світло. – 2001. – Ч. 7-8.
10. Потятиник Б. Медіа: ключі до розуміння / Б. Потятиник. – Львів, 2004. – 312 с.
11. Рахманний Р. Самовизначення Християнської України / Р. Рахманний. – Торонто: Новий Шлях, 1977. – 63 с.
12. Скленар І. М. Сучасна релігійна преса України: типологія, характеристика, доміанти: автореф. дис. ... канд. наук із соціальних комунікацій: 27.00.04 / Ігор Михайлович Скленар. – Київ: Б.в., 2008. – 16 с.
13. Толерантність у релігійній пресі. – Л.: Львівська Богословська Академія. Інститут релігії та суспільства, 1999.
14. Хоменко Т. М. Трансформація жанру проповіді у сучасній україномовній публіцистиці (Євген Сверстюк, Мирослав Маринюк – Україна, Іван Ортинський – Німеччина) [Текст]: Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.08 / Хоменко Тетяна Миколаївна; Київський національний ун-т ім. Т. Г. Шевченка, Інститут журналістики. – К., 2001. – 18 с.

Клиш А.В.

Інститут журналістики і масової комунікації
Классического приватного университета

РЕЛИГИОЗНАЯ ПУБЛИЦИСТИКА РОМАНА РАХМАННОГО: КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ

Аннотация

В статье рассматривается понятие религиозной публицистики, устанавливается отличие от мировоззренческая, экуменической и социальной публицистики. Проведенный дискурс анализ религиозной публицистики Романа Рахманного и установлены авторская особенность раскрытия вопросов религии как фактора формирования не только образа Церкви, но и Украины в целом.

Ключевые слова: религиозная публицистика, религия, ценностные ориентиры, духовность, гуманизм, диалог с читателем, политические пророчества.

Klishch A.V.

Institute of Journalism and Mass Communication,
Classical Private University

RELIGIOUS PUBLICISM OF ROMAN RAKHMANNYI: THE CONCEPTUAL FRAMEWORK

Summary

In the article the concept of religious journalism, set difference of worldview, ecumenical and social journalism. Conducted religious discourse analysis and journalism Roman Rakhmanny authoring feature set of disclosure on religion as a factor in forming the image of not only the Church, but the whole Ukraine.

Keywords: religious journalism, religion, values, spirituality, humanism, dialogue with the reader, political prophecy.